

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Iustitia Et Iure, Continens Tractatus De Prudentia, Fortitudine, &
temperantia, de Ieiunio, & Iustitia generaliter sumpta, de Iustitia
commutativa, nempe de Pactis, & Contractibus in genere, de Promissione,
& Donatione liberali, de Commodato, & Deposito, de Mutuo, & Vjura, de
Emptione, & ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

2. Quæ comprehendantur sub donatione insinuationem exigente.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76677)

4 Forma autem huius insinuationis ea est, accedit donator per se, vel per interpositam personam iudicis, eique manifestat se eam donationem facere vel fecisse tali consanguineo vel amico, & iudex interrogat donatorem an liberè, & absque illo metu coactione, vel fraude donet, quo respondente se liberè & sponte donare donationem coram tabellione, & testibus approbat, & decretum approbationis donatario concedit, ut testatur Monteroso in sua pract. tr. 7. fol. 117. ad finem. Gutierr. de iuram. 1. p. c. 7. n. 12.

5 Sed difficultate non caret, an prædicta sint necessariò observanda? Nam affirmativam partem tuetur Gloss. in authent. ut non fiant pignorationes. §. illud quoque verbo gestis. collat. 5. & Guillerm. & Bald. relati à Greg. Lop. d. d. leg. v. g. in Glossa magna. v. r. sed an requiratur. Quorum fundamentum est, quia aliis inutilis esset insinuatio, si iudex non examinaret donationis libertatem, & decretum approbationis interponeret.

Nihilominus communis & vera sententia docet nihil horum esse necessarium, sed eo tantum quod donatio iudici authentice manifestetur validam esse, & firmam in quacunque quantitate fiat. Ut tradit Ant. Gom. dicto cap. 1. n. 6. Gregor. Lopez. loc. cit. Gutierr. de iuram. 1. p. cap. 7. n. 9. Iulius Clarus lib. 4. receptor. §. donatio. q. 15. n. 4. Mol. disp. 278 §. insinuatio. Nam leges hanc insinuationem statuentes nihil horum exigunt, sed sola iudicis sententia contenta sunt. Ut constat ex leg. donatio. leg. data leg. in donationibus. & leg. sancimus. Cod. de Donationib. & leg. regia. 9. tit. 4. part. 5. & confirmari potest. argum. leg. fin. Cod. qui admitti. vbi cautetur bonorum possessionem à iudice admittendam esse, cum tamen sola simplex sententia absque causæ cognitione, & decreto sufficit. Neque inde fit hanc scientiam, & manifestationem inutilem esse. Tum quia hæc manifestatio maius præstatur donatio, & difficilius fraus, & metus intercedit. Tum quia iudex ex suo officio se informare poterit, etsi viderit aliquam adesse fraudem donationem rescindit.

6 Illud est certum insinuationem faciendam esse spectato iure communi, & regio Castellæ coram iudice supremo illius loci v. g. coram præfide provincie, seu correctore, aliove simili iudice, nec foris posse coram iudicibus inferioribus vulgo, alcades de aldeas. Vti ex dicta leg. 9. part. aduertit Gutierr. d. cap. 7. num. 15. & Molina dicta disp. 278. §. insinuatio. Vnde minus sufficit coram solo tabellione & testibus donationem insinuare, ut præcitati Doctores aduertunt.

7 Donatio autem quingentos solidos excedens insinuationem exigens est quæ eodem tempore fit, esto donat & donatarij plures sint, & distincti. Nam esto diuersæ sint donationes. leg. scire debemus. ff. de verbor. obligat. quoad effectum tamè insinuationis vnica donatio reputatur eo quod vno animi impetu facta fuerit, lex enim insinuationis, donationis impetum frangere voluit, cui impetui parum refert an pluribus, an vni tantum, an ex diuersis rebus, an ex vnica donatio fiat. Atque ita tradit Anton. Gomez. cap. 4. num. 7. Gutierr. dicto cap. 7. num. 17. Gama. decis. 381. Molina dicta disp. 278 §. Bartol. & colligitur manifestè ex leg. sancimus. §. si quis autem. Cod. de Donationib. detrahendumque est donataris secundum proportionem quidquid excessus fuerit ultra 500. solidos. Hinc à fortiori inferitur nullam esse donationem quoad excessum excedentem quingentos solidos, tamen apponatur clausula, ut tot fuerint donationes, quot sint summæ 500. solidorum. Tum quia ea clausula non tollit quo minus eodem tempore donatio fiat, ex qua identitate sumitur necessitas insinuationis Tum quia censetur in fraudem legis apposita, ac proinde nullus fructus, ut expressè tenet Bart. in leg. honestissimus. num. 10. ff. de Donationib. Ant. Gom. Monteroso, Gutierr. Gama, Mol. loc. cit. & probatur argumento Textus in Authent. de non alienand. §. quod autem dictum est. v. r. nec illud. collat. 2. vbi deciditur nullum esse contractum rei alienari prohibite, si tradatur ad tempus permittum cum pacto, & renouatione eiusdem contractus ad idem tempus finito primo contractu, quia est legis fraus, & derogatio.

Quod si diuersis temporibus donationes fiant quarum singulæ 500. solidos, non excedunt, tamen simul sumptæ excedant maxime, esto vni, eidemque donatario factæ sint, insinuatione non indigent, ut colligitur ex dicta leg. sancimus. Cod. de Donationib. §. 4. iuncta Glossa. verbo superfluum, & tradit ex communi sententia Molina. dicta disp. 278. §. quando diuersi. Lessius. dub. 13. num. 97. Paul Layman. d. q. 4.

§. II.

Quæ comprehendantur sub donatione insinuationem exigente?

- 1 Donatio vsusfructus firma, & irrenouabilis excedens 500. solidos insinuatione indiget.
- 2 Item remissio debiti certi, & liquidii.
- 3 Quod procedit esto plura debita eodem tempore remittantur.
- 4 Cessio iuris futuri non indiget insinuatione.
- 5 Remissionem pretij in contractu venditionis verius est insinuatione non indigere.

DE quadruplici actione dubium esse potest. Primum de donatione vsusfructus, & annui legati singulis annis non excedentis summam insinuatione indigentem bene eam remissionem duraturam ut eo tempore quo donatarius accepturus est quantitate excedentem 500. solidos, sine dubio insinuatione indigebit, quia parum refert, an quantitas donata actu tradatur, vel sit infalibiter & necessariò tradenda, cum donatio acceptatione perficiatur. An si vsusfructus, & annuum legatum non est necessario duraturum eo tempore, sed fortè primo anno finietur, eo quod pendet à causa contingente, & deest libit, ut si dependet à donantis, vel donatarij vita valida est donatio, nec indiget insinuatione, hæc enim insinuatio vtperè libertatem donante stringens donationi certo excedenti summam 500. solidorum applicanda est, non vero donationi que solum sub dubio hanc summam excedit. Ut colligitur ex leg. sancimus. §. fin. Cod. de donationib. & aduertit ex communi Ant. Gom. 1. 2. var. c. 4. num. 10. optimè Telle Fernand. leg. 2. 2. Tauri num. 31. D. Mol. lib. 1. p. mag. c. 8. num. 20. Mol. Iesuita d. disp. 278. §. quando aliquis Matien. leg. 7. tit. 6. lib. 5. collect. Gloss. 3. n. 1. Rebell. 2. p. de vbiq. lib. 18. q. 6. n. 6.

Secundo est dubium de debiti remissione, an inquam si debitum remittas excedens 500. solidos indiges insinuatione Ratio est quia illa proprie non est donatio, cum non sit rei habitus, & possessio in alium translatio. Sed tenenda est communi sententia quamlibet debiti certi vel iuris præsentis remissionem remanentem liberationem si legis præscriptum excedat insinuatione indigere. Vti pluribus firmant Tiraquel. in leg. si quis annuo verbo donatione n. 144. & lib. 1. de retractu §. 34. Gloss. 1. n. præd. Ant. Gom. c. 4. n. 9. Iulio Claro §. donatio q. 16. n. 1. Couar. d. 2. resol. c. 4. n. 8. Matien. leg. 7. tit. 10. lib. 5. non a collect. Giff. 6. n. 6. Mol. Iesuita disp. 278. §. verum an. Ratio est quia hæc reputantur veræ & propria donationes. leg. in ad. h. 5. §. 1. in prin. & leg. Modestinus. & leg. quidam in prin. ff. de D. matien. leg. si cui §. pacisci ff. quibus modis pignus, vel hypot. soluat. leg. si mulier. ff. de legat. 3. & quoad liberationem, seu remanentem iuris atinet expressè deciditur. vtm donationis habere in leg. contra iuris §. si filius ff. de pactis leg. si mulier ff. de condi. & causam leg. peculium ff. de peculio.

Sed quid cum debitum quod remittitur non est vnum, sed multiplex & diuersis temporibus contractum. Bartol. in leg. Modestinus n. 1. ff. de donationib. Bald. leg. illud Cod. de iur. iur. Eccles. Sylluet verbo denario 1. q. 7. ex parte Rebell. 2. p. de vbiq. n. 1. lib. 18. q. 6. n. 8. censent non esse opus insinuatione, quia in eo uentum illorum debito remissio non valet, sed multiplex pro debito multiplicitate, Ceterum esto plures repuntur remissiones, quia tamen eodem tempore præstantur perinde est, ac si eodem tempore plures faceres donationes. Cum ergo hæc si excedat validæ non sint quoad excessum absque insinuatione, si nec hæc debitorum multiplex remissio. Sicuti aliis relictis descendit Ant. Gom. dicto c. 4. n. 9. Mol. d. disp. 278 §. Bartol.

Tertio est dubium de cessio iuris futuri summam 500. solidorum excedente, an hæc cessio insinuatione indiget? Communi sententia quam tradit Ant. Gom. dicto tit. 2. de contrahib. c. 4. num. 10. Perr. Duenas. r. 2. 4. limit. 14. Matien. leg. 7. tit. 10. lib. 5. Gloss. 6. n. 8. Mol. disp. 279. circa finem. Less. lib. 2. cap. 13. dub. 13. num. 101. censet non esse opus insinuatione, quia cum hæc insinuatio libertatem donandi coarctet extendenda non est ad remissionem iuris querendi, sed queriti, maxime cum iuris querendi cessio non sit donatio, hæc enim est iuris habitus in alium translatio, non iuris querendi repudiatio. Item ius quod voluntate donantis querendum cessante voluntate cessat, ac nullibi cautum est insinuationem requisitam esse pro negotiatione acceptationis ergo.

Hinc infero te posse legatum & hereditatem etiam iam delatam repudiare absque insinuatione, quia cum ad illam habendam acceptatione indiges potes eam acceptationem optinere, cuius omissione hereditas repudiatur. Sic Ant. Gomez. & Molina. loc. cit. Idem est si cederet pater filiofamilias vsusfructum aduenturum, quia est debitum posteo quod pater vellet illum habere. Ad idem est si facultatem restandi de bonis sibi obnoxietis filio concederet, quia ipse non bona sibi competentia donat, sed permittit donare que sibi futura erant.

Quod verò subiungit Ant. Gom. de vxore remanente medietatem bonorum superlucratorem existimo esse verum si de bonis nondam superlucratas remissio fiat tum quia est iuris certum, tum querendi remissio. At si remissio fiat de medietate bonorum, quæ iam à marito superlucrata sunt, tum in ea æque ac maritus dominium habeat nequit absque insinuatione ea medietatem si 500. solidos excedat remittere, sicuti sequit quodlibet aliud debitum.

Quarto est dubium de remissione pretij in contractu venditionis. Si rem vendas minus iusto, illudque remittas, tamen pretium remissionem excedat 500. solidos non indiges insinuatione, quia illa remissio venditionis est accessoria, ac proinde eius naturam sequitur. Secus esset si rem non animo vendendi, sed dampni standi dices, quia eo casu eum res venditio non celebratur, sed

sed simulatur, veraque sit donatio in sinuata est. Sicuti aliis relatis docet Tituel. in leg. si unquam. Cod. de reuocand. donat. verbo donacione largitus n. 4. Sanch. lib. 6. de mar. disp. 1. n. 11. Couar. lib. 2. var. c. 4. n. 8. Tamen contra plures, quos refert, & sequitur Fachin. lib. 2. c. 19. in ult. q. censent quocunque animo haec remissio pretij fiat si excedat 500. solidos indigere in sinuatione.

§. III.

An huic in sinuationi valde renuntiare possis maxime accedente iuramento?

- 1 Nequis huic obligationi renuntiare.
- 2 Iuramentum donacionem firmans viam in sinuationis habere communior est sententia.
- 3 Sed contrariam probabiliorem iudico.

EX omnium sententia docent Ant. Gom. tit. 2. de contract. c. 4. n. 7. Ant. de Canano tract. de in sinuat. 2. p. 9. 2. 9. n. 47. & 48. Ferdinand. Vazq. Menchac. de success. creat. §. 5. n. 2. & 3. Martien. lib. 5. recopil. in 10. leg. 7. Gloss. 7. n. 4. Gutier. in repetit. leg. nemo potest ff. de legat. 1. n. 39. & de iuram. 1. p. c. 7. Mol. disp. ut. 278. in sinuationi, & alij passim, non posse legem in sinuationem praescribenti renuntiare, quia etio inducta fit in fauorem donantis, attamen dicit formam actui qui abique illa corruit. leg. illud. Cod. de sacrosanct. Eccles. lib. 1. Non aliter valeat nisi actus iniunctus fuerit, & leg. sancimus Cod. de Donacionib. lib. 1. Sed hoc pro non scripto, vel non intellecto esse creditur. At legibus inducentibus formam nostris actibus renuntiare non potest. leg. nemo potest ff. de legat. 1. Item in legibus prohibentibus actum non est locus renuntiationi. Vt in Rub. Cod. de fideiussor. dor. & ibi Gloil. ordinaria, & communis. Praeterea corrumpit finis legis praescribentis in sinuationem, si haec possit renuntiare. Nam eadem facilitate qua ad donandum quis inducitur induci potest ad renuntiandum in sinuationi. argum. leg. si mulier. Cod. ad velleianum. Denique frustranea esset controuersia doctorum, an iuramento interposito renuntiare in sinuationi possit, si absque illo valida esset renuntiationi.

Quocirca controuersia grauis inter doctores est an iuramento interpositum donacioni excedenti summam lege praescriptam vim in sinuationis habeat, firmetque donacionem ac si in sinuatione esset. Affirmant ex communiori sententia pluribus relatis Titael. leg. si unquam in prefat. n. 143. Ant. Gom. c. 4. de donat. n. 8. Roland. a Valle conf. 19. n. 48. & conf. 39. n. 34. lib. 1. & conf. 70. n. 14. & leg. q. & conf. 25. n. 13. lib. 2. Iulius Clar. lib. 4. recept. §. donatio q. 18. Ant. Gabr. lib. 3. commun. opin. col. d. 1. de donat. n. 66. & 67. Gutier. in repetit. leg. nemo potest n. 340. & de iuram. 1. p. c. 7. n. 2. Mol. d. disp. 278. §. dubium autem est. Less. l. 2. c. 18. dub. 13. n. 99. Andr. Fachin. 3. controu. c. 83. & l. 1. c. 48. Eman. Sa. verbo donatio. n. 1. Paul. Layam. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 4. c. 12. q. 4. Rebell. 2. p. de oblig. iust. lib. 18. q. 8. n. 5. Mouentur, quia iuramentum seruandum est quoties non vergit in interitum salutis aeternae. At donare vitra summam a lege praescriptam non vergit in interitum salutis aeternae, cum ex se malum non sit, nec iure alicui prohibendum, tamen irritum fitur contingit in renuntiatione legitime a filio, vel filia facta, & alienationis fundi dotalis ab vxore, & contractibus a minore celebratis absque iuris solemnitatibus. At iuramento interueniente haec omnia valida sunt, & firma & omnino seruanda. Vt de renuntiatione legitime habetur. cap. quamuis. pactum de pactis lib. 6. & de alienatione fundi dotalis. cap. cum conuincas de iurando & cap. licet mulieres eodem tit. in 6. & de contractibus minorum. Authen. sacramenta puerum. Cod. si aduersus venditionem. Ergo idem erit dicendum in donacione absque in sinuatione.

Ceterum est haec sententia communior sit contrariam probabiliorem credo, quam docuerunt Guillem. de Cugno, & Bald. in leg. illud 95. Cod. de sacrosanct. Eccles. Raphael. Cuman. in leg. Modestinus ff. de donat. & ibi Roman. Barbatius conf. 66. incipiente sapienter & conf. 52. incipiente viso lib. 4. Calcan. consil. 18. ad finem. Petr. Duenas reg. 224. limit. 5. Ferdinand. Vazq. Menchac. de success. creat. §. 5. n. 3. & 4. Martien. lib. 5. compil. tit. 10. leg. 7. Gloss. 6. n. 4. & alij relati a Tiraquello dicta leg. si unquam n. 159. dubiumque fuit Bart. in d. leg. Modestinus. n. 11. Salicet leg. si quis pro redemptione n. 5. Cod. de donacionib. & c. Angel. de Aretio in §. alia n. 8. in §. in §. de donacionib. Mouet contrarium fundamentum, iuramentum nequit esse vinculum iniquitatis: at donare vitra summam lege praescriptam absque in sinuatione est malum, quia est quidam actus inutilis & iniustus, & legi aduersus. Ergo iuramentum de non reuocando eam donacionem, est iuramentum de perseverando in actu vano, & inutili, ac proinde est iuramentum rei iniquae, ergo nequit actum firmare. Nam licet verum sit legem irritantem actum non prohibere directe illius executionem. Vt diximus tract. 3. de legib. disp. 2. p. 11. & tradit in praesenti Rebell. de obligat. iust. lib. 18. q. 8. circa finem: attamen iure ipso naturali nascitur prohibitio ex ea lege irritante. Quippe ius naturale dicitur ne fiat actus vanus & inutilis. Vnde nisi aliqua grauis causa intercedat illum faciendi (quo casu non erit absolute inutilis) peccatum saltem veniale erit illum praestare.

Ferd. de Castro, de iust. & iur.

§. IV.

An donatarius retinere possit excessum donacionis non in sinuatae dum a donante non repetitur?

- 1 Proponitur dubitandi ratio.
- 2 Verius est posse retineri.
- 3 Certius si ob alium titulum conferatur.

Ratio dubitandi est quia leges in sinuationem praescribentes irritant, & annullant, donacionem ea parte qua excedit. Ergo cessat titulus ob quem donatarius donatum retinere possit. Atque ita aliis relatis docet Duenas regula 219. numer. 3. ampliatione 3.

Nihilominus verius est absque vilo peccato retineri donatum posse, dum a donatore, eiusque haeredibus non repetitur. Sic Ludouic. LoP. 2. p. instruct. c. 27. Molin. Iesuita tract. 2. disp. 278. in fine Less. lib. 2. c. 18. dub. 13. n. 99. Rebell. 2. de oblig. iust. lib. 18. q. 8. num. 2. Paul. Laym. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 4. c. 12. q. 4. Probo: nam est donatio irrita sit, & dominium non transferat in donarium, vt communior fert doctorum sententia, tituloque illius donacionis non possit donatarius retinere, attamen quatenus a donante permittitur ea retentio optime poterit donatarius retinere donatum non tanquam proprium, sed tanquam alienum, cui retentioni dominus iniustus non est. Si tamen conuenit (quod non est praesumendum) donantem iniustum esse, non tamen peccate vel quia non audeat, vel quia ignorat habere facultatem repetendi, censetur eo in euentu non posse donatium donatum retinere, quia nullus adest titulus honestans retentionem postea praedicta communiori sententia donacionem quoad excessum absque in sinuatione esse irritam.

Si vero alitercum cum praefatis Doctoribus, Mol. Rebell. Less. Laym. donacionem in foro conscientiae validam esse defectumque in sinuationis solum praestare annullationem casu quo a donante, eiusque haeredibus donatum repetatur, & non aliter vi est probabile, manifestissimum est donatarium retinere donacionis excessum posse, dum sibi non repetitur, quia illius habet dominium. Quod si donans non repetit quia ignorat an repetendi habeat facultatem non tenetur donatarius illum monere, quia nullibi ea obligatio imponitur. Vt bene aduertit Less. d. dub. 13. n. 99.

Illud certius est si donans post factam donacionem excedentem ob alium nouum titulum, & causam, distinctum a praecedenti donacione, excessum condonaret, & denuo concederet, qui excessus intra taxatam summam contineatur, optime poterit donatarius illum retinere, est nulla processerit in sinuatio, quia tunc non retinetur ex vi prioris donacionis, sed ex vi huius secundae. Sicuti aduertit Rebell. 2. p. de obligat. iust. lib. 18. q. 8. n. 2.

§. V.

Quibus in euentibus donatio quantumuis excedens consistere possit absque in sinuatione:

- 1 Donatio in redemptionem captiuorum, in reparacionem mortuorum, & c. fieri absque in sinuatione potest.
- 2 Donacionem ad quamlibet piam causam indigere in sinuatione iure communi inspecto affirmant plures.
- 3 Verius est oppositum.
- 4 Donatio facta a principio alicui priuato, aut e contra non indiget in sinuatione.
- 5 Item nec donatio facta a magistro militum.
- 6 Donacionem reciprocam aliquibus placet in sinuatione indigere.
- 7 Verius est non esse opus.
- 8 Excipitur donatio patri a filio facta tempore emancipationis.
- 9 Item non est opus in donacione causa mortis.
- 10 Negant plures esse opus in sinuatione cum donatio celebratur inter patrem, & filium, inter maritum, & uxorem. Sed verius est oppositum.
- 11 Intelligi debet quoad excessum.

PRIMO certum est donacionem consistere posse absque in sinuatione, si fiat in redemptionem captiuorum, vel in reparacionem mortuorum, quae ruina, aut incendio corruptae sunt. Sicuti habetur expressè leg. penult. Cod. de donacionib. & leg. regia 9. tit. 4. par. 5. vbi decisio dicta legis penult. extenditur pro donacione facta Ecclesiae, hospitali, alterius loco pio.

Dubium tamen est, an spectato iure communi donatio ad quam-

liber